

FARDAG IN SCH ALLAH !

door *Hub Janssen*

Perzië!

Zand, zand en nog eens zand.

En boven het zand een stralend heldere hemel. Een hitte zo onverdragelijk groot, dat ik niet meer transpireer. In kalme draifrijd ik voort. Een paard voor 12 toman in Mohauts gekocht, even gebrekkig en taai als de oude Pers die het mij overdeed.

Links een eindeloze woestijn, een zee van zand met grote en kleine golvende zandbergen en zanddalen.

Rechts een smal, uitgedroogd rivierbed aan weerskanten begroeid met wat groen en boompjes, waarop gelukkig de blik kan blijven uitrusten van het vermoeiende geflikker der oneindigheid van de zandvlakte.

Zo sjokken we voort, ik en mijn paard — beide diep verzonken in gedachten, die hier in de schemer langzaam mens en dier onttrekken aan de werkelijkheid. Zoals altijd op dergelijke tochten, droom ik van koele wind, donder, bliksem en daarop volgende regen-

buien. Ik droom van een verkwikkende regenbui, van een heerlijk bad — en van verschillende andere heerlijke dingen.

Mijn paard schrikt... en plotse-ling ben ik wakker en weer fris alsof ik werkelijk een bad had genomen.

Men moet hier op zijn hoede zijn, wil men door geen gevaar worden overrompeld. Hé hé, wat is er aan de hand, perzisch paard zonder naam?... waarom zo onrustig, oude knol? Of ben je nog niet oud? Ik begrijp je zo moeilijk en jij mij zo slecht; we hebben zo weinig voeling met elkaar. Maar wat is er dan? je rukt en trekt... O! daar achter ons komen twee ruiters aangerend... Rovers? Er zijn veel rovers in deze streken. Revolver voor de dag, je kunt niet weten, oude knol! Och, het zijn beampten van de perzische veldgendarmerie. Maar wat voeren ze daar tussen zich mee? Een hond? Sta even stil, perzisch paard zonder naam! Nee, nu zie ik het duidelijk, 't is een mens —

nog minder dus dan een hond, want hier is een dier meer waard dan een mens.

De gendarmen hebben de arme drommel aan een der paarden vastgebonden en wil hij niet meedogenloos meegesleept worden, dan moet hij trachten hen bij te houden. Hij liet zich reeds slepen. Ze hadden mij snel ingehaald en wij begroetten elkaar op mohammedaanse wijze: Ik vroeg hen wie ze waren en waarheen ze gingen. Ze vertelden mij op weg naar Haroli te zijn om dezen bandiet, dezen petasecht, dit hond-kind over te leveren aan den gouverneur.

Het moest een gevaarlijke rover zijn, die enige dagen geleden nog een karavaan had overvallen en geplunderd. In Moharets aangekomen, was hij brood en vlees gaan inkopen, doch toen had men hem ingerekend.

Bij het verhaal van de gendarmen bekeek ik aandachtig den rover. Hij was groot en krachtig en had een mooi-gebouwd lichaam.

„Eigenlijk is het toch jammer voor hem,” dacht ik en ik sprak een paar woorden van leedwezen en medelijden tot hem. Maar hij lachte, lachte met zijn hele gezicht en liet daarbij zijn schitterende tanden zien.

„Sahib,” zei hij, „of ik word gehangen of ik ben morgen weer bij mijn makkers — Fardag insch Allah: morgen, als Allah het wil.” Ik vraag de gendarmen den man wat menselijker te behandelen: een van hen kon hem toch op zijn paard nemen of ze konden wat langzamer rijden. Ik zat vast met mijn taal, moest zoeken en zoeken naar een woord voor het begrip „menselijk”, maar vond het niet. Dus zei ik het maar in het engels. De gendarmen lachten erom, gaven den rover een klap met de zweep en dachten er niet over de petasecht op hun paard te nemen.

Toen begreep ik, dat het woord „menselijkheid” in de perzische taal niet bestond en reed daarom opzettelijk langzaam naast de gendarmen voort. Zo waren ze verplicht gelijke tred met mij te houden en den armen kerel te ontzien. Ik zei de gendarmen tot aan de theetent te willen gaan. Dat was ook hun doel, want ze wilden daar overnachten.

Dat is daar dan je laatste nacht, arme petasecht, want morgen word je al opgehangen, eenvoudigweg opgehangen. Geen rechter die je verhoort, geen advocaat die je verdedigt. Voor jou is in het hele wetboek geen enkele paragraaf te vinden om je armzalig leven te redden. Ja, was je in Europa... al antwoordde je de rechters: „Sahib, morgen als Allah het wil, word ik gehangen of ben ik vrij” — en al beweerde je dat dan ook al in je wellui-

dende moedertaal, lachend zoals je nu lacht — „Fardag insch Allah”, dan zou je ontoerekenbaar worden geacht, omdat je lachend de dood wilt ingaan, inplaats van je haren uit je hoofd te trekken. Nu echter word je gehangen, ben je een van die kleine, argeloze dieven, die in Perzië worden opgehangen, terwijl de grote schurken blijven leven.

Had je nog een paar centen om je vrij te kopen bij den gouverneur van Haroli — ja, dan was 't wat anders. Maar je bent arm, hebt niemand voor wie je leven genoeg waard is om het voor een paar toman te redden.

Plotseling houdt de zonderlinge expeditie halt.

De gendarmen stijgen van hun paard af, maken den rover los, allen knielen neer. Het gebeds- uur. De vereniging met Allah. Met het gezicht naar Mekka, de heili-

131 De waard brengt de thee en de opiumpijpen.

ge stad van Arabië, bidden ze met murmelend geluid. Boven de monotone onverstaanbaarheid van hun gebed uit, hoort men dat hun stem zich verheft bij het steeds terugkerende: All ham de Allah — geprezen zij Allah!

Het gebed is geëindigd, de mannen staan op. De bandiet wordt weer vast gebonden, vervloekt, beschimpt en geslagen, omdat hij hen niet snel genoeg volgt, nu ze het in ren zetten om aan de thee-hut te komen en hun opium te kunnen roken.

Gebed en opium: dat zijn de twee dingen, waardoor deze mensen menselijker voelen en denken... Wij zijn bij de thee-hut aangekomen. De waard, een man, amper een paar vodden aan het lijf, brengt dadelijk de thee en de opiumpijpen. Dan gaan de beide gendarmen, de rover en de thee-waard met gekruiste benen zitten op het smerig tapijt, drinken thee en roken opium.

Ieder op zijn beurt vertelt nu een sprookje. Echte sprookjes zijn het, van prinses en prinsessen, van goede en slechte mensen, van helden en heldinnen.

De bandiet, die weet dat hij morgen, als Allah het wil, zal worden opgehangen, is juist aan de

beurt. Zijn gezicht straalt — hij lacht aldoor.

Gedurende de gehele tijd heb ik niet een treurige trek in zijn gezicht kunnen ontdekken.

Is dat nu alles comédie, of gelooft hij er soms niet in dat hij volgens de onmenselijke perzische zeden, morgen zal worden gehangen? Of schikt hij zich lachend in het onveranderlijke noodlot, omdat Allah dat zo wil?

Dat moet het wel zijn! Voor onze begrippen is zoiets nauwelijks te begrijpen. Een leer van duizenden jaren heeft den Mohammedanen, een, ik zou haast zeggen, erfelijke suggestie ingeboren, waardoor hij lachend staat tegenover alle slagen van het noodlot, zonder ook maar een vinger uit te steken voor zijn eigen lichamelijk en geestelijk heil. Dat is de „oneindig diepe Oosterse wijsheid“!

Ik zie naar den bandiet, die nog slechts onverstaanbaar mompelend zijn sprookje uitverteld, om dan langzaam aan ook in slaap te vallen.

Nu heeft het opium-gift bij allen zijn werking gedaan.

Enige uren later worden alle vier de mannen wakker uit hun roes: eten dan brood met zure melk.

Maar nu de roes voorbij is, den-

ken de gendarmen er aanstonds aan dat ze een misdadiger te bewaken hebben. Ze binden hem handen en voeten en werpen hem in een hoek van de hut en leggen zich daarna te slapen op het vieze tapijt, dat krioelt van ongedierte.

Ik kan niet inslapen.

Stiekum kruip ik naar den bandiet toe.

„Ik zal je losmaken, arme petasecht, dan kun je vluchten en dan ben je weer vrij!“

„Sahib,“ zegt hij onthutst, „Allah heeft u daartoe geen opdracht gegeven, want Allah is goed en rechtvaardig. Allah weet, dat ik, als ik vlucht op de karavaanweg, door de gendarmen op hun vlugge paarden zal worden ingehaald. Dan zullen zij mij mishandelen en halfdood slaan. Vlucht ik in de woestijn, dan moet ik van honger omkomen. Weet gij, wat het zeggen wil, Sahib, in de woestijn te moeten sterven en opgevreten te worden door de gieren? Neen, Sahib, Allah is wijs en goed. Allah wil mij geen afschuwelijke dood laten sterven. All ham de Allah — geprezen zij Allah, want hij bereidt mij een grote vreugde: hij heeft mij een aangename dood toebedacht.“

AVONDLAAN

De laan ligt in zijn donk're spiegelpracht
waardoor de auto's glanzend voorbijjlen
zo vreemd vol van de nadering der nacht
en geuren die uit natte tuinen stijgen.

Is dit het leven dat ik had gedacht:
lachend en pratend in een droom verwijlen,
en een gezicht dat naar mij lacht —
maar diep in mij een angst die niet wil zwijgen?

W. HESSELS.

